

РАДА БЕЛАРУСКАЕ НАРОДНАЕ РЭСПУБЛІКІ

Ордэн Жалезнага рыцара

Статут

Арт. 1. Устанаўляецца Вайсковы ордэн Жалезнага рыцара (далей – “Ордэн”) для адзначэння ваенных ці вайсковых заслугаў. Ордэн зьяўляецца пераемнікам Ордэну *Virtuti Militari*, які існаваў у Вялікім княстве Літоўскім і быў першай беларускай дзяржаўнай вайскавай узнагародай.

Арт. 2. Азнакамі Ордэну зьяўляюцца:

1) **Крыж Жалезнага рыцара.** Крыж бывае дзвюх велічыняў: Камандорскі і Кавалерскі.

2) **Стужка Крыжа Жалезнага рыцара.** Стужка бывае двух тыпаў, да Кавалерскага і да Камандорскага крыжоў.

Узоры і дакладныя памеры крыжоў Жалезнага рыцара і стужкі знаходзяцца ў дадатку да гэтага Статуту.

Арт. 3. Адзнакамі Ордэну ў паасобных клясах зьяўляюцца:

1) **Камандорскі Крыж Жалезнага рыцара (Камандорскі крыж)** – чатырохканцовы, залаты, пасярэдзіне крыжа дзье скрыжаваныя залатыя шаблі. На раменьнях крыжа літары “Б.Н.Р.”. Адваротны бок Крыжа, як ліцавы, але бязь літараў “Б.Н.Р.” і бяз шабляў, унізе выбіты парадкавы нумар, у цэнтры на мэдальёне – лічба “1949” як год заснавання Ордэну. Камандорскі Крыж Жалезнага рыцара ношаны на шыі. Над крыжом і пад пятлёй для стужкі злучва ў форме гербу “Пагоня” на тарчы. Стужка Камандорскага Крыжа Жалезнага рыцара: чырвонага й бурага колеру, мае ў сярэдзіне вузкую залатую (жоўтую) паласу. Камандорскі крыж адпавядае першай, другой і трэцяй клясам Ордэну паводле Статуту ў рэдакцыі ад 5 жніўня 1951 г.

2) **Кавалерскі Крыж Жалезнага рыцара (Кавалерскі крыж)** – чатырохканцовы, срэбны, пасярэдзіне крыжа дзье скрыжаваныя

срэбныя шаблі. На раменьнях крыжа літары “Б.Н.Р.”. Адваротны бок Крыжа, як ліцавы, але бязь літараў “Б.Н.Р.” і бяз шабляў, унізе выбіты парадкавы нумар, у цэнтры на мэдалёне – лічба “1949” як год заснаваньня Ордэну. Кавалерскі Крыж Жалезнага рыцара ношаны зь левага боку грудзей. Стужка Кавалерскага Крыжа Жалезнага рыцара: чырвонага й бурага колеру, зложаная трохкуткамі. На стужцы дзьве срэбныя скрыжаваныя шаблі, такія ж, як і на крыжу. Кавалерскі крыж адпавядае чацьвертай і пятай клясам Ордэну паводле Статуту ў рэдакцыі ад 5 жніўня 1951 г.

Арт. 3.1. Кавалер можа па ўласным жаданьні вырабіць і насіць плянкі з адпаведных стужак Ордэну прастанутнай формы або разэткі круглай формы, або мініятурныя выявы адпаведнага Крыжа Жалезнага рыцара, у тым ліку фракавую мініятуру Крыжа Жалезнага рыцара на разэтцы колераў адпаведнай ордэнскай стужкі.

Арт. 3.2 Кавалерам Ордэну выдаецца дыплём (сэртыфікат) усталяванага ўзору.

Арт. 4. Тытул кавалера ў Ордэне зьяўляецца ўзнагародай за выдатныя ваенныя ўчынкі і можа быць наданы за выбітнае пасьпяховае кіраваньне войскам ці атрадам альбо за асабісты гераічны вайсковы ўчынак. Ордэн мае дзьве ступені, якія адзначаюцца Камандорскім крыжом (вышэйшая ступень) або Кавалерскім крыжом (ніжэйшая ступень):

1) **Камандорскі крыж** – галоўнакамандуючаму за пераможную вайну, а ў часе міру камандуючаму арміі, ці за выдатную арганізацыйную працу. Камандуючаму арміі ці вышэйшаму камандуючаму, а выняткава камандуючаму групы, дывізіі ці раўнапраўнаму, за смелае і ініцыятыўнае вядзеньне ваеннай апэрацыі, якая мела значэньне для выніку вайны. Выняткава Камандорскі крыж можа быць наданы афіцэру, які выдатна прычыніўся да перамогі і яшчэ ня мае Кавалерскі крыж. Камандуючаму аддзелу да арміі ўключна, за надзвычайныя баявыя ўчынкі ці выдатную ініцыятыву, палучаную з умелым пасьпяховым камандаваньнем. Выняткава афіцэру штабу за супрацоўніцтва з камандуючым, калі гэтае супрацоўніцтва выдатна прычынілася да перамогі.

2) **Кавалерскі крыж** – можа быць уручаны афіцэру ці жаўнеру за умелае камандаваньне аддзелам, да дывізіі ўключна, ці за ўчынак выдатнай ініцыятывы, якая запэўніла ваенную ўдачу, ці за смелы і ініцыятыўны баявы ўчынак асаблівае адвагі, палучаны з умелым і пасьпяховым кіраваньнем аддзелам, або афіцэру ці жаўнеру, які сваім прыкладам уплынуў на сяброў да выдатнага баявога ўчынку, ці за асабістую

выдатную адвагу афіцэру ці жаўнеру, які ўжо мае Мэдаль за баявыя заслугі. Выняткава можа быць наданы за праяву асабістай выдатнай баявой адвагі афіцэру ці жаўнеру, які яшчэ ня мае Мэдаля за баявыя заслугі.

Арт. 4.1. Тытул кавалера Ордэну можа надавацца пасьмяротна за заслугі, абазначаныя ў гэтым Статуце, але ня больш як на працягу пяці гадоў пасля сьмерці кавалера. Пры рашэньні аб пасьмяротным узнагароджаньні імя ўносіцца ў сьпіс спачылых кавалераў Ордэну, а блізкім сваякам выдаецца дыплём аб узнагароджаньні і адпаведныя адзнакі.

Арт. 5. Асобы, адзначаныя Ордэнам, маюць тытул кавалераў Ордэну. Кавалеры Ордэну ўтвараюць Капітулу Ордэну. Старшынём Капітулы зьяўляецца Галоўнакамандуючы.

Арт. 6. Кавалеры Ордэну маюць права першасьці да аддачы гонару з боку вайсковых роўнае рангі, якія ня ёсьць кавалерамі, і права да афіцэрскіх гонараў пры пасьпяваньні. Падафіцэр, адзначаны кавалерствам у Ордэне, можа быць прызначаны афіцэрам, а жаўнер – сэржантам.

Арт. 7. Дзень сьвята Ордэну ўстанавіць Капітула.

Арт. 8. Тытул кавалера Ордэну надае Галоўнакамандуючы асобным Загадам аб узнагароджаньні, у якім азначае заслугі, за якія надаецца тытул. Калі ж Галоўнакамандуючага няма, дык тытул надае найраней адзначаны адзін з кавалераў Ордэну найвышэйшай ступені, выбраны Капітулаю.

Арт. 9. Камандорскі крыж Галоўнакамандуючы надае на прапанову Капітулы, а Кавалерскі – на прапанову камандуючага арміі ці вышэйшага камандуючага ці Капітулы. Права надаваньня Кавалерскага Крыжа можа быць перадаана й камандуючаму арміі. Галоўнакамандуючаму надае тытул кавалера Ордэну Галава дзяржавы на прапанову Капітулы.

Арт. 10. Капітула Ордэну паклікаецца на пяць гадоў Галоўнакамандуючым і складаецца з усіх кавалераў, адзначаных Камандорскім крыжом, а таксама ўключае да васьмі абраных кавалераў, што былі адзначаныя Кавалерскім крыжом. Старшыня Капітулы вызначаецца на два гады Галоўнакамандуючым з пасярод кавалераў, адзначаных Камандорскім крыжом. Заступніка выбірае Капітула.

Арт. 11. Капітула кіруе ўсімі справамі Ордэну, рыхтуе праекты ўсіх распараджэньняў у справах Ордэну.

Арт. 12. Перастае быць кавалерам Ордэну той, каго Капітула выключыць зь ліку кавалераў ордэру дзеля неганаровага ўчынку.

Арт. 13. Выдаткі, зьвязаныя з наданьнем тытулу кавалера Ордэну, нясе дзяржаўны скарб БНР.

Арт. 14. У свой час будуць выданыя асобныя правілы аб асаблівых правах кавалераў і камандораў Ордэну.

Арт. 15. Тымчасова, да асаблівага распараджэньня, правы Галоўнакамандуючага выконвае Старшыня Рады БНР, а правы Капітулы – Камісія па ўзнагароджаньнях пры Радзе БНР. Кандыдатаў у кавалеры Ордэну тымчасова прадстаўляе Камісія па ўзнагароджаньнях пры Радзе БНР, засягнуўшы перад гэтым думку Прэзыдыюму Рады БНР (у тым ліку абавязкова Сакратара па справах Абароны) адносна кандыдата. Перад гэтым прадстаўленьне да тытулу кавалера Ордэну можа быць атрыманае Камісіяй па ўзнагароджаньнях пры Радзе БНР ад камандаваньня адпаведнай вайсковай часткі ці арміі разам з падрабязным апісаньнем учынкаў, за якія мае адбыцца ўзнагароджаньне.

Арт. 16. Гэты статут уваходзіць у жыцьцё дня 5 жніўня 1951 г. Папраўкі да статуту ўнесеныя 11 чэрвеня 2023 году.

Зацьверджана:

Івонка Сурвілла

**Івонка Сурвілла,
Старшыня Рады БНР**

11 чэрвеня 2023 г.

ДАДАТАК

Эскізы знакаў Ордэну Жалезнага рыцара

1. Кавалерскі крыж Ордэну Жалезнага рыцара

Зацьверджана:

Івонка Сурвілла

Івонка Сурвілла,
Старшыня Рады БНР

11 чэрвеня 2023 г.

2. Камандорскі крыж Ордэну Жалезнага рыцара

Зацьверджана:

Івонка Сурвілла

Івонка Сурвілла,
Старшыня Рады БНР

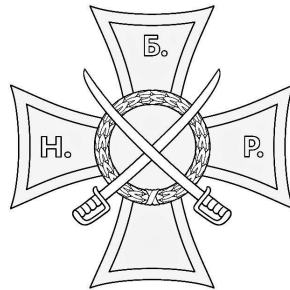
11 чэрвеня 2023 г.

Дыплём да Ордэну Жалезнага
рыцара: узор

РАДА БЕЛАРУСКАЕ НАРОДНАЕ РЭСПУБЛІКІ

ОРДЭН ЖАЛЕЗНАГА РЫЦАРА

Дэкрэтам Старшыні Рады БНР ад _____

мае тытул кавалера Ордэна Жалезнага рыцара ў адпаведнасьці
з Статутам Ордэну ад 5 жніўня 1949 г. і адзначаецца

_____ крыжом

пад нумарам _____.

СТАРШЫНЯ РАДЫ БЕЛАРУСКАЕ НАРОДНАЕ РЭСПУБЛІКІ

Першапачатковы эскіз знаку Ордэна Жалезнага рыцара

(вэрсія станам на 1951 г., для інфармацыі)

